Отже, відмітимо шляхи подолання негативних мовних явищ та покращення мовної системи в Україні (мовознавчі, правові заходи): зробити українську мову знаряддям знань, морально-психологічного, соціального, професійного самоутвердження, тобто створити стимул для ширшого використання державної мови, зробити її престижною; створити такі громадські організації, які б задовольняли потреби україномовного населення, сприяли б подоланню психології вторинності, меншовартості; мовна політика держави повинна стати цілесрямованішою і контролювати виконання законів щодо мови; усвідомлення самими мовцями необоротності цього процесу і доцільності своєї участі в ньому.

Список використаних джерел

1. Дворові «пространства» та «освідченні» люди – передвиборча реклама «Слуги народу» рясніє помилками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.radiosvoboda.org/a/30898270.html

2. Передвиборні борди кандидатів рясніють помилками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ua.korrespondent.net/

3. Мовні помилки в рекламних текстах як явище українсько-російської інтерференції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://works.doklad.ru/view/kdCrQyl7le8.html

---

Трошко А. В., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група КЮ-191
Науковий керівник – **Гаценко І. О.,** к.філол.н.,доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

УКРАЇНСЬКА МОВА В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність дослідження стану та проблем української мови в юриспруденції на сучасному етапі обумовлена тим, що юридична термінологія є віддзеркаленням системи юридичних знань, явищ, процесів, на тлі їх динамічного розвитку. В сучасних умовах розвитку суспільства юридична термінологія суттєво змінюється, ускладнюється її понятєво-категоріальний апарат, структура, з'являються не лише нові терміни, але й нові терміносистеми, які потребують вивчення, упорядкування, систематизації та лексикографічного опису [1, с. 17].

Безпосереднім є вплив мови на формування норм права. Право як інструмент управління суспільними процесами набуває властивостей нормативного регулятора лише тоді, коли закріплене в мові. Точність і зрозумілість правових формулювань, чіткість мовного їх втілення, правильність уживання й однозначність юридичної термінології сприяють належному тлумаченню нормативно-правових актів [7, с. 10].

Слід зазначити, що в юриспруденції мова виступає засобом отримання і використання професійних знань, пізнання та пов'язаних з ними явищ соціальної дійсності, оцінки їх та надання їм юридичної форми, оперування ними в процесі правотворчої, правоохоронної та правозастосовної діяльності. Юриспруденція, не маючи власних методів пізнання, успішно застосовує методи інших наук, у т.ч. й лінгвістики [2, с. 12].

Розвиток правничої термінології пов'язаний з розвитком суспільства та його політично-правових норм. Засобом вираження понять, що виникають у правовій сфері життя суспільства є мова. Правознавство як наука є чіткою системою взаємопов'язаних між

собою понять, виділення яких відбувається на основі узагальнення їхніх основних ознак [6, с. 16].

Тільки точність та однозначність термінів і понять дозволять найбільш коректно сформулювати зміст того чи іншого правового інституту і забезпечити культуру правового регулювання в певній галузі правових відносин, тому що вироблення уніфікованих дефініцій в праві взагалі є однією із важливих завдань законодавчої і в цілому нормотворчої практики [4, с. 385].

Типовими помилками, які зустрічаються в нормативних актах і негативно впливають на якість законодавства, одні науковці називають змістовну неточність дефініції, тавтологію; невідповідність дефініції сучасному розумінню поняття (терміну), невиправдану багатослівність дефініції, наявність різних визначень одного і того самого терміну в різних законодавчих актах; інші помилками називають занадто широке, або занадто вузьке визначення поняття, тавтологію у визначенні, визначення невідомого через невідоме, неясність та розпливчатість ознак, що входять до визначаючого поняття [3, с. 3].

З нашої точки зору, необхідно звернути увагу на такі проблеми формулювання дефініцій, які наявні у законодавстві України:

1. Коло у визначенні – це логічна помилка у визначенні понять. В якості прикладу може бути дефініція «безоплатна допомога – надання гуманітарної допомоги без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсацій донорам» (ст. 1 ЗУ «Про гуманітарну допомогу»). Далі в Законі термін «гуманітарна допомога» визначається як «цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань». Якщо дати коротке визначення цим термінам, то вийде: безоплатна допомога – гуманітарна допомога, а гуманітарна допомога – безоплатна допомога. Наявність кола у цих визначеннях більш ніж очевидна.

2. Тавтологія у дефініції. Ця помилка є однією з найпоширеніших. Тавтологічне визначення поняття може бути як результатом прямої помилки, що є наслідком недостатньо високої кваліфікації розробників та осіб, відповідальних за підсумкову якість законопроекту, так і прикладом втілення помилкової думки цих осіб про неможливість розкриття змісту того чи іншого поняття інакше як визначенням його через самого себе [3, с. 4].

3. Відсутність дефініції. Не лише недотримання логічних та мовних правил під час формулювання дефініцій є помилкою законодавця, а й відсутність визначення терміну там, де воно необхідне. Відсутність дефініції, так само як і її некоректне формулювання, неминуче породжує відмінності у тлумаченні термінів і понять, порушує однаковість у розумінні і реалізації правових норм, спричиняє юридичні конфлікти [3, с. 5].

На основі аналізу наукових праць, матеріалів звіті, наукових конференцій основними проблемами розвитку юридичної термінології в Україні є: 1) використання юридичної термінології в законодавстві України в умовах європейської інтеграції, особливо стосовно перекладів текстів українською; 2) розрізненість та неузгодженість термінології, необґрунтоване введення нових термінів, що зумовлює паралельне існування нових і старих термінів; 3) неповний перелік базових понять у законах України, що призводить до вільного тлумачення термінів; 4) перенасиченість іншомовними термінами законодавства України; 5) різнотипні й неоднорідні за структурою та змістом термінопоняття в юридичних словниках; 6) мова законодавства має бути максимально наближеною до звичайної літературної мови; 7) багатозначність термінології, складність тлумачення, незрозумілість; 8) створення національної юридичної термінології [5, с. 136-137].

Таким чином, в сучасних умовах розвитку українська мова в юриспруденції потребує постійного удосконалення з метою усунення наявних проблем в нормативно-правових

актах, оскільки чим правильніше сформульована дефініція поняття, тим меншим є ступінь невизначеності у праві, а також рівень конфліктності багатьох правових ситуацій. Дефекти юридичних дефініцій не лише перешкоджають правильному розумінню права, але й негативно позначаються на розвитку понятійного апарату і нормативно-праової бази. З метою уникнення зазначених проблем доцільно дотримуватися логічних правил формулювання дефініції, зокрема ліквідувати кола (тавтології), негативного визначення, визначення невідомого через невідоме. Визначення термінів в нормативно-праовоих актах має здійснюватися через виділення лише головних ознак, які мають значення для правозастосування.

Список використаних джерел

1. Артикуца Н.В. Головні вектори розвитку юридичного термінознавства на сучасному етапі. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: Нац. акад. внутр. справ*, 2019. Ч. 1. С17-22с.

2. Костицький М.В., Кушакова-Костицька Н.В. Лінгвістика як методологія юриспруденції. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. Конф.. Київ: Нац. акад. внутр. справ*, 2019. С. 12-14с.

3. Костюк М.Л. Дефінітивні проблеми нормотворчості. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спецвипуск, ч. 2. С. 3-7.

4. Литвин Н. А. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної діяльності органів Державної фіскальної служби України. дис. д-ра юрид. наук за спец. 12.00.07. Ірпінь, 2018. 517с.

5. Лукашенко А.А. Аспекти розвитку юридичної термінології в Україні. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 листоп. 2019 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ*, 2019. Ч. 1. С. 135-137с.

6. Симоненко Л.О. Формування основ мовно-фахової культури в закладах вищої освіти. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 листоп. 2019 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ*, 2019. Ч. 1. С. 14-16с.

7. Чернєй В.В. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: *матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: Нац. акад. внутр. справ*, 2019. Ч. 1. С. 10-11с.

Хоменко К. Ю., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група ОА-191
Науковий керівник – **Гаценко І. О.,** к. філол. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПРО НАЙПОШИРЕНІШІ МОВНІ ПОМИЛКИ В ТЕЛЕ-РАДІО ЕФІРІ

Чи можемо ми сьогодні уявити життя без телебачення? Звісно, ні. Ми з жахом згадуємо часи, коли ще не було таких технологій, і подумки співчуваємо нашим «попередникам», оскільки теле- та радіомережі стали невід'ємною частиною нашого існування. Ми слухаємо пісні, дивимось фільми, запам'ятовуємо поради, дізнаємося новини і вважаємо людей, що знаходяться по той бік екрану чи приймача, – взірцем, ідеалом. Ми наслідуємо їхній одяг, зачіску, макіяж, а також мову, адже вони правильно використовують слова, ставлять наголоси. Але це не завжди так. Особливо тепер, коли важливим є питання поширення української мови, радіо- та телеведучі як ніколи мають піклуватися про свою вимову. Не так давно ведучих не особливо хвилювало, якою мовою розмовляти в ефірі: дехто говорив